

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

af Victor Hugo ; oversat af Fr. Winkel Horn.

1793 : Roman fra den franske Revolutions Tid

Kjøbenhavn : A. Christiansens Forlag (Hermann Petersen), 1907

240 s. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

1793

1907 - 2614

1793

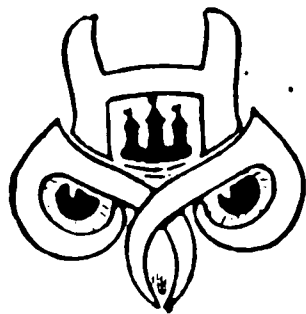
ROMAN FRA DEN FRANSKE REVOLUTIONS TID

AF

VICTOR HUGO

OVERSAT AF

FR. WINKEL HORN

FORHEN A. CHRISTIANSENS FORLAG

(HERMANN PETERSEN)

KJØBENHAVN

1907

INDHOLD

	Side
Første Del. Paa Havet.	
<i>Første Bog.</i> La Saudraie-Skoven	7
<i>Anden</i> — Korvetten Claymore	17
<i>Tredje</i> — Halmalo	44
<i>Fjerde</i> — Tellmarch	56
 Anden Del. I Paris.	
<i>Første Bog.</i> Cimourdain.....	76
<i>Anden</i> — Værtshuset i Rue du Paon.....	87
<i>Tredje</i> — Konventet.....	105
 Tredje Del. I Vendée.	
<i>Første Bog.</i> De tre Børn	116
<i>Anden</i> — St. Bartholomæus' Ødelæggelse	155
<i>Tredje</i> — Moderen	165
<i>Fjerde</i> — In Dæmone Deus	200
<i>Femte</i> — Efter Sejren begynder Kampen	209
<i>Sjette</i> — Royalisme og Revolution.....	217

FØRSTE DEL.

PAA HAVET.

FØRSTE BOG.

La Saudraie-Skoven.

I de sidste Dage af Maj 1793 gennemsøgte en af de Batailloner fra Paris, som Santerre havde ført til Bretagne, den uhyggelige La Saudraie-Skov i Astillé. Den talte kun tre Hundrede Mand, thi denne vilde Krig havde medtaget den haardt. Det var paa det Tidspunkt, efter Slagene ved Argonne, Jemappes og Valmy, da der af den første Bataillon fra Paris, som bestod af seks Hundrede frivillige, kun var syv og tyve Mand tilbage, af den anden tre og tredive og af den tredie syv og halvtreds.

De Batailloner, der var bleven sendte til Vendée fra Paris, bestod af ni Hundrede og tolv Mand. Hver Bataillon medførte tre Stykker Skyts. De var hurtig bleven stillede paa Benene. Den 25de April havde Raadet foreslaaet at sende Batailloner af frivillige til Vendée, den 1ste Maj var Santerre rede til at lade tolv Tusind Soldater, tredive Stykker Feltskyts og en Bataillon Konstabler afgaa.

Den 29de April havde Pariserkommunen givet Santerres frivillige Løsenet: Ingen Naade! Ingen Pardon! I Slutningen af Maj var af de tolv Tusind, der drog ud fra Paris, otte Tusind døde.

Den Bataillon, der holdt til i La Saudraie-Skoven, var omhyggelig paa sin Post. Man forhastede sig ikke, man havde Øjnene med sig paa én Gang til højre og venstre, frem og tilbage. De havde marcheret længe. Hvad mon Klokken kunde være? Hvad Tid paa Dagen var det? Det vilde have været svært at sige det, thi det er saa at sige altid Aften i saadanne vilde Tykninger, og i den Skov bliver det aldrig rigtig lyst.

Den havde en sørgelig Historie. Det var i den, Borgerkrigen i November 1792 havde begyndt sine Forbrydelser, Mousqueton, den grumme halte, var kommen fra dens skumle Tykninger; Mængden af de Mord, der var blevne begaaede i den, kunde faa Haarene til at rejse sig paa ens Hoved. Intet Sted kunde være mere gruopvækkende; Soldaterne lagde den største Forsigtighed for Dagen, medens de trængte ind i den. Blomster var der fuldt op af alle Vegne, man var omgivet af en skælvende Mur af Grene, hvorfra Løvets liflige Kølighed sænkede sig; hist og her brød Solstraaler igennem det grønne Mørke; paa Skovbunden vævede og baldyrede Sværdliljer, Narcisser, Crocus og mange andre Blomster et tæt Blomstertæppe, hvori der var indvirket et Mylr af alle Slags Mosarter, Soldaterne rykkede frem i Tavshed, Skridt for Skridt, idet de forsigtig bøjede Grenene til Side. Fuglene kvidrede over deres Bajonetter.

La Saudraie var en Skov, hvor man fordum i Fredens Tid havde gaaet paa Fuglejagt ved Nattetid — Houicheba hedder det —; nu gik man paa Jagt efter Mennesker i den.

Den bestod udelukkende af Birk, Bøg og Eg; Jordsmonnet var fladt; Mosset og det tætte Græs kvalte Lyden af Soldaternes Fodtrin; Stier var der ingen af, eller var der nogen, blev de straks borte igen. Kristtorn, Slaentorn, Bregner, Hække af Krageklo, høje Brombærbuske; det var umuligt at se et Menneske i ti Skridts Afstand. Nu og da viste der sig imellem Buskene en Hejre eller en Vandhøne som Tegn paa, at der var Moser i Nærheden.

De marcherede videre paa Maa og Faa, urolige og bange for at finde, hvad de søgte. Fra Tid til anden stødte de paa Spor af Lejrsteder, Steder, hvor der havde været Ild, nedtraadt Græs, Kæppe, der var bundne sammen til Kors, Grene med Blod paa. Hist havde man lavet Aftensmad, her havde man holdt Messe, et andet Sted igen havde man forbundet saarede. Men de, der havde været der, var borte. Hvor var de henne? Maaske langt borte, maaske ganske tæt ved paa Lur med Geværet i Haanden. Skoven syntes at være helt øde. Bataillonens fordoblede sin Forsigtighed. Der var øde, altsaa maatte man være mistænksom; der var ingen at se — én Grund mere til at være bange for, at der var nogen. Det var

en meget ilde berygtet Skov, man havde at gøre med. Der var al Sandsynlighed for et Baghold.

Tredive Grenaderer, der under Anførsel af en Sergent var sendt ud for at spejde, gik foran, et godt Stykke fra Hovedstyrken. Bataillonens Marketenderske fulgte med dem. Marketendersker holder sig gerne til Fortroppen; man udsætter sig for Fare der, men man faar ogsaa noget at se. Nysgerrighed er en af de Former, Kvindens Mod antager.

Pludselig fo'r der igennem denne Fortrop den Gysen, Jægerne kender som en Antydning af, at Vildtet er nær. De havde hørt noget ligesom et Aandedrag fra nogle Buske og syntes, at de havde set Bladene røre sig. De gjorde Tegn til hverandre. Naar Soldater er sendt ud for at spejde, behøver deres Befalingsmænd aldrig at blande sig deri; de gør af sig selv, hvad der er at gøre. Paa mindre end et Minut var Stedet, hvor de havde set det røre sig, omringet, en Kreds af Geværer sigtede fra alle Sider ind i det mørke Krat, og Soldaterne ventede med Fingeren paa Aftrækkeren og Øjnene fæstede paa det mistænkelige Sted blot paa Sergentens Kommando for at fyre paa det.

Marketendersken havde imidlertid vovet sig frem og kigget ind imellem Buskene, og lige som Sergenten skulde til at raabe: „Fyr!“, raabte hun: „Holdt!“, vendte sig om imod Soldaterne og sagde: „Skyd ikke, Kammerater!“ Derpaa skyndte hun sig ind i Buskatet; de fulgte efter hende.

Der var virkelig nogen der inde. Midt i den tætteste Del af Krattet ved en af de smaa runde Rydninger, der dannes af Kulmilerne, sad i en Slags Hule, dannet af Grene ligesom en Løvhytte, halvt aaben som en Alkove, en Kvinde paa Mosset med et Pattebarn ved Brystet og de lyslokkede Hoveder af to sovende Børn hvilende i sit Skød. Det var Bagholdet.

„Hvad bestiller I her?“ raabte Marketendersken. Kvinden hævede Hovedet. „Er I tosset, siden I holder til her?“ vedblev Marketendersken hidsig. „Et Øjeblik til, og det havde været ude med Jer.“ Derpaa vendte hun sig til Soldaterne. „Det er et Fruentimmer,“ sagde hun. —

„Gudsød, det ser vi nok!“ sagde en af Grenadererne. — „At gaa om i Skovene og lade sig slaa ihjel! Hvor kan man falde paa saadanne Dumheder!“ vedblev Marketendersken.

Kvinden saa' forbavset, forfærdet, forstenet, som om hun drømte, paa alle disse Geværer, Sabler, Bajonetter og vilde Ansigter. De to Børn vaagnede og gav sig til at græde. „Jeg er sulten,“ sagde den ene. — „Jeg er bange,“ sagde den anden, Den mindste diede stadig. „Du er den eneste fornuftige,“ sagde Marketendersken til Pattebarnet. Moderen var maalløs af Skræk. „I skal ikke være bange,“ raabte Sergenten til hende; „vi hører til Rødhuernes Bataillon.“ tilføjede Marketendersken. — „Hvem er du?“ vedblev Sergenten. Kvinden saa' forskrækket paa ham. Hun var mager, ung, bleg og klædt i Pjalter. Hun havde en af de store Hætter paa, som de bretonske Bønderkvinder gaar med, og det uldne Forstykke var bundet om Halsen med et Stykke Sejlgarn. Hun bar sit blottede Bryst til Skue med et Dyrs Mangel paa Blufærdighed. Hendes Fødder, der hverken havde Sko eller Strømper paa, blødte.

„Det er en Tiggerske,“ sagde Sergenten. — „Hvad hedder I?“ sagde Marketendersken med sin paa en Gang soldatermæssige og kvindelige Stemme, som der var noget mildt bagved. — „Michelle Fléchard,“ stammede Kvinden næsten uhørligt. Imidlertid klappede Marketendersken Pattebarnets lille Hoved med sin plumpe Haand. „Hvor gammel er det lille Pus?“ spurgte hun. Moderen forstod hende ikke. „Jeg spørger om, hvor gammel hun er,“ vedblev Marketendersken. — „Naa,“ sagde Moderen, „atten Maaneder“. — „Saa er hun for gammel til at faa Bryst“, sagde Marketendersken; „hun maa vænnes fra. Vi skal give hende noget Suppe.“ Moderen begyndte at blive rolig. De to smaa, der var vaagnede, var mere nysgerige end bange; de saa' beundrende paa Soldaternes Fjerbuske. „Aa, de er saa sultne,“ sagde Moderen; „og jeg har ikke mere Mælk,“ tilføjede hun. „De skal nok faa noget at spise,“ sagde Sergenten, „og du med. Men det er ikke nok med det. Hvilke politiske Anskuelser har du?“ Kvinden saa' paa Sergenten og svarede ikke. „Hører

du, hvad jeg spørger om?“ — „Jeg blev sat i Kloster, da jeg var ganske ung,“ stammede hun, „men jeg giftede mig, jeg er ikke Nonne. Søstrene lærte mig at tale Fransk. Der blev stukket Ild paa Landsbyen; vi maatte skynde os saadan med at redde os, at jeg ikke fik Tid til at tage Sko paa.“ — „Jeg spørger dig, hvilke politiske Anskuelser du har.“ — „Det ved jeg ikke.“ — „Der gives kvindelige Spioner,“ vedblev Sergenten; „dem skyder man. Naa, ud med Sproget. Du er jo ikke Zigeunerske. Hvad Land er du fra?“ gentog Sergenten. — „Det ved jeg ikke,“ sagde hun. — „Hvad for noget, ved Du ikke, hvor du har hjemme?“ — „Naa, hvor jeg har hjemme! Jo, det ved jeg nok.“ — Naa, hvor har du saa hjemme da?“ — „Ved Fæstegaarden Siscoignard i Azé Sogn.“ Nu var det Sergentens Tur at blive forbavset. „Hvad siger du?“ sagde han efter et have betænkt sig et Øjeblik. — „Siscoignard.“ — „Det er jo ikke noget Land.“ — „Det er der jeg har hjemme,“ sagde Kvinden, men efter at have betænkt sig lidt tilføjede hun: „Nu forstaar jeg, hvad I mener. I er fra Frankrig, jeg er fra Bretagne.“ — „Naa?“ — „Ja, det er jo ikke samme Land.“ — „Da er det da samme Fædreland,“ udbrød Sergenten. — „Jeg er fra Siscoignard,“ indskrænkede Kvinden sig til at sige. — „Naa, lad gaa da,“ sagde Sergenten; „din Slægt har altsaa hjemme i Siscoignard. Hvad tager de Godtfolk sig for?“ — „De er døde allesammen; jeg har ingen Slægt mere.“ Sergenten, som nok holdt af at høre sig selv tale, fortsatte sit Forhør: „Man har da for Pokker Forældre, eller man har i alt Fald haft. Hvem er du? Ud med Sproget.“ Kvinden blev forskrækket over dette „eller man har i alt Fald haft,“ der mere lød som et vildt Dyrs Brøl end som menneskelig Tale. Marketendersken fandt, at hun burde gribe ind. „Hvad hedder Pattebarnet? det er jo en Pige.“ — „Georgette,“ svarede Moderen. — „Og den ældste? det er jo en Dreng, den Knægt.“ — „René-Jean.“ — „Og den yngste? Det er jo ogsaa en Dreng, og sikken en pluskævet Fyr!“ — „Tykke Alain,“ svarede Moderen. — „Det er søde Børn,“ sagde Marketendersken, „de ser jo allerede ud som rigtige Mennesker.“ Sergenten tog imidlertid fat igen: „Naa, ud med Sproget. Har du noget

Hus?" — „Jeg havde et." — „Hvor?" — „I Azé." — „Hvorfor blev du ikke i dit Hus?" — „Fordi de brændte det af." — „Hvem gjorde det?" — „Det ved jeg ikke. De holdt Slag." — „Hvor kommer du fra?" — „Derovre fra." — „Hvor agter du dig hen?" — „Det ved jeg ikke." — „Til Sagen. Hvem er du?" — „Det ved jeg ikke." — „Ved du ikke, hvem du er?" — „Vi er Folk, som søger at bjærge Livet." — „Hvilket Parti hører du til?" — „Det ved jeg ikke." — „Hører du til de blaa eller til de hvide? Hvem holder du med?" — „Jeg holder med mine Børn."

Der blev en Pavse; saa sagde Marketendersken: „Jeg har ingen Børn. Det har jeg ikke haft Tid til." Sergenten begyndte igen: „Men dine Forældre! Hør nu, Mo'r, fortæl os, hvem dine Forældre var. Jeg hedder Radoub, jeg er Sergent og stammer fra Gaden Cherche-Midi, og der havde min Fader og Moder ogsaa hjemme; jeg kan tale om mine Forældre, fortæl du nu om dine. Sig os, hvem dine Forældre var." — „Det var Fléchards." — „Ja, Fléchards er Fléchards, ligesom Radoub er Radoub. Men man har da en Bestilling her i Livet. Hvad var dine Forældres Bestilling? Hvad tog de sig for? Hvad tager de sig for? For de kunde da ikke leve af at være Fléchards." — „De var Bønder. Min Fader var svagelig og kunde ikke arbejde, fordi Naadigherren, hans Herre, vor Herre, havde ladet ham prygle; det var egentlig en Naade af ham, for min Fader havde taget en Kanin, og det var der Dødsstraf for, men Naadigherren forbarmede sig over ham og sagde: „Giv ham blot hundrede Stokkeprygl," og dem blev min Fader vanfør af." — „Naa, og hvad saa videre?" — „Min Bedstefader var Huguenot. Hr. Pastoren lod ham komme paa Galejerne. Jeg var ganske lille den Gang." — „Naa, og hvad saa videre?" — „Min Mands Fader var Saltsmugler. Ham lod Kongen hænge." — „Og din Mand, hvad tager han sig for?" — „I den sidste Tid sloges han." — „For hvem?" — „For Kongen." — „Og for hvem fler?" — „For Naadigherren begribeligvis." — „Og for hvem fler?" — „For Hr. Pastoren begribeligvis," — „Død og Helved! Sikke nogle Asner!" udbrød en af Grenadererne. Det gav et Sæt i Konen af Forskrækkelse.

„Ser I, Mo'r, vi er Parisere,“ sagde Marketendersken venligt. — „Aa, Herre Jesus!“ raabte Konen, idet hun foldede Hænderne. — „Maa vi være fri for Overtro!“ sagde Sergenten.

Marketendersken satte sig ved Siden af Konen og drog den ældste Dreng hen imellem sine Knæ, hvilket han viligt fandt sig i. Børn bliver beroligede, ligesom de bliver forskrækkede, uden at man ved hvorfor. Gud maa vide, hvad det er for en Indskydelse de faar.

„Min stakkels gode Kone, det er nogle pæne Smaafyre, I har, og det er altid noget. Jeg kan gætte mig til, hvor gamle de er. Den store er fire Aar og hans Broder er tre. Glutten, I har ved Brystet, er en farlig Grovæder. Sikken et lille Utske! Du maa virkelig ikke æde din Moder helt op. Naa, Mo'r, I skal ikke være bange. I skulde gaa ind i vor Bataillon; I skulde gøre som jeg. Jeg hedder Husar, det er et Øgenavn, jeg har, men jeg holder mere af at blive kaldt Husar end Jomfru Bicorneau som min Moder. Jeg er Marketenderske, det vil sige, at jeg giver Folk at drikke, mens de skyder og myrder hverandre. For Pokker, vi har næsten lige store Fødder, jeg skal give Jer et Par Sko. Jeg var i Paris den 10de August; jeg gav Westermann en Hjærtstyrkning. Jeg saa' Ludvig den Sekstende — Ludvig Capet, som de kalder ham — blive halshugget. Han vilde ikke til det. At tænke sig, at den 13de Januar lod han riste Kastanier og gjorde Løjer med sin Familie. Da de med Magt lagde ham ned paa Vippen, som de kalder den, havde han hverken Frakke eller Sko paa, ikke andet end Skjorten, en prikket Vest, graa Klædesbukser og graa Silkestrømper. Jeg saa' det selv. Vognen, de kørte ham derhen i, var malet grøn. Kom I blot til os, det er flinke Knøse, vi har i vor Bataillon; I skal blive Marketenderske Numer to, jeg skal lære Jer Bestillingen, den er ganske simpel, man har sit Anker og sin lille Klokke, og saa gaar man ud i Spektaklet, i Peletonilden, i Ilden fra Kanonerne og i Haandgemænget og raaber: „Er der nogen af jer, der vil have en Taar at drikke, Børn?“ Det er hele Kunsten. Jeg giver Alverden at drikke, ja jeg gør min Tro, de hvide lige saa godt som de blaa, skønt jeg

selv er blaa, og det oven i Købet en god blåa, men jeg giver dem allesammen at drikke. De saarede er tørstige, og naar man dør, kommer det ikke an paa Anskuelserne. Folk, der skal dø, burde trykke hinanden i Hænderne. Hvor det er dumt at slaas! Følg med os; falder jeg, arver I saa min Plads. Jeg ved nok, at jeg ser ud til allehaande, men jeg er en god Pige og et skikkeligt Menne-ske. I skal ikke være bange.“

Da Marketendersken tav, mumlede Konen: „Vor Nabokone hed Marie-Jeanne, og vor Tjenestepige hed Marie-Claude.“

Imidlertid satte Sergent Radoub Grenaderen i Rette. „Ti stille,“ sagde han; „du gør Konen forskrækket. Man bander ikke, naar Kvinder hører paa det.“ — „Ja, men det er lige godt en Pine for en brav Karl,“ svarede Grenaderen, „at se saadan nogle Hottentotter, som faar deres Svigerfader lemlæstet af Herremanden, deres Bedstefader sendt paa Galejerne af Præsten og deres Fader hængt af Kongen, og saa Gud døde mig alligevel slaas og gør Oprør og lader sig myrde til bedste for Herremanden, Præsten og Kongen!“ — „Stille i Gelederne!“ raabte Sergenten. — „Jeg siger ikke et Muk, Sergent,“ svarede Grenaderen, „men det er nu lige godt ærgerligt at se et kønt Fruentimmer som hende der udsætte sig for at knække Halsen for en Præsts smukke Øjnes Skyld.“ — „Vi er ikke i Klubben,“ sagde Sergenten, „maa vi være fri for Veltalenhed her.“ — Derpaa vendte han sig til Konen og vedblev: „Og din Mand, Mo'r, hvad tager han sig for? Hvad er der blevet af ham?“ — „Ingenting, for de har slaaet ham ihjel?“ — „Hvor?“ — „I Geledet.“ — „Hvornaar?“ — „For tre Dage siden?“ — „Hvem gjorde det?“ — „Det ved jeg ikke.“ — „Hvad for noget, ved du ikke, hvem der har slaaet din Mand ihjel?“ — „Nej.“ — „Var det en blaa eller en hvid?“ — „Det var et Geværskud.“ — „Og det er tre Dage siden?“ — „Ja.“ — „Fra hvilken Kant kom det?“ — „Fra Ernéesiden. Min Mand faldt.“ — „Og hvad tager du dig for siden din Mands Død?“ — „Jeg bringer mine Smaabørn bort.“ — „Hvor bringer du dem hen?“ — „Det ved jeg ikke.“ — „Hvor ligger du om Natten?“ — „Paa Jorden.“ — „Hvad faar du at

spise?“ — „Ingenting.“ Sergenten trak paa Soldatervis Munden op, saa Knevelsbarten rørte ved Næsen. „Ingenting!“ gentog han. — „Ja, det vil sige, jeg spiser Slaaen, Brombær, naar der er nogen tilbage paa Buskene fra ifjor, Blaabær og Bregneskud,“ — „Ja, det er jo saa godt som Ingenting.“ Det ældste af Børnene, som syntes at forstaa, hvad der blev sagt, klynkede: „Jeg er sulten.“ Sergenten tog et Stykke Kommisbrød op af Lommen og rakte Moderen det. Hun brækkede det i to Stykker og gav Børnene dem. De smaa spiste graadigt. „Hun beholder ingenting selv,“ brummede Sergenten. — „Det kommer af, at hun ikke er sulten,“ sagde en af Soldaterne. — „Nej, det kommer af, at hun er Moder.“ Børnene holdt op med at spise. „Noget at drikke!“ sagde den ene. „Noget at drikke?“ gentog den anden. — „Er her ingen Bæk i denne for-dømte Skov?“ sagde Sergenten. Marketendersken tog Kobberbægeret, der hang ved hendes Bælte ved Siden af den lille Klokke, drejede Tappen paa sit Anker, tappede nogle Draaber i Bægeret og førte det til Børnenes Læber. Den første drak og skar Ansigt. Den anden drak og spyttede Drikken ud igen. „Det er nu alligevel godt,“ sagde Marketendersken. — „Er det en Kradser?“ spurgte Sergenten. — „Ja, og af bedste Sort. Men de er jo Bønder.“ Og med de Ord tørrede hun sit Bæger af. „Naa, du er altsaa paa Flugt, Mo’r?“ begyndte Sergenten igen. — „Ja, det er jeg jo nødt til.“ — „Stakkels Kone!“ sagde Marketendersken. — „Folk slaas,“ stammede Konen; „de skyder fra alle Kanter. Jeg ved ikke, hvad de vil hinanden. De har dræbt min Mand; det er det eneste, jeg forstaar.“ — „Hvad er det dog for en dum Krig!“ udbrød Sergenten, idet han stødte Geværkolben mod Jorden, saa det rungede. — „Sidste Nat sov vi i et hult Træ,“ vedblev Konen. — „Alle Fire?“ — „Alle fire.“ — „Hvad siger I om det, Kammerater? I et gammelt hult Træ, som man kan putte sig ned i som i en Skede. De er ikke fra Paris, de Folk.“ — „Sove i et hult Træ!“ sagde Marketendersken; „og med tre Børn!“ — „Naar de smaa skreg,“ sagde Sergenten, „maa det have taget sig sært nd for Folk, som kom forbi og ingenting kunde se, at høre et Træ raabe Fa’r og Mo’r!“ — „Gud ske Lov, det

er Sommer," sukkede Konen. Hun slog med et gudhengivent Blik Øjnene ned med et Udtryk i Øjnene af Forbavselse, over, hvad hun havde oplevet. Soldaterne dannede en tavs Kreds om al den Elendighed.

En Enke, tre faderløse Børn, Flugten, Forladtheden, Ensomheden, Krigen, hvis Brummen lød fra alle Kanter, Sult, Tørst, ikke andet at spise end Markens Urter, intet andet Tag over Hovedet end Himlen!

Sergenten traadte helt hen til Konen og saa' paa det diende Barn. Den lille slap Brystet, vendte sagte Hovedet, saa' med sine smukke blaa Øjne paa det vilde, laadne Ansigt, der bøjede sig ned over det, og gav sig til at smile. Sergenten rettede sig igen, og en stor Taare rullede ned ad hans Kind og blev hængende ved Spidsen af hans Knevelsbart som en Perle.

„Kammerater," sagde han, „saa vidt jeg kan skønne, bliver Bataillonen nu Fader. Er det afgjort? Vi tager de tre Børn til os som vore egne.“

„Republiken leve!" raabte Grenadererne.

„Godt!" sagde Sergenten. Han strakte Hænderne ud over Moderen og Børnene. „Saa er det Rødhuernes Bataillons Børn." Marketendersken gjorde et Hop af Glæde. „Tre Hoveder under én Hue!" raabte hun. Derpaa brast hun i Graad, omfavnede helt ude af sig selv den stakkels Enke og sagde: „Sikken en skælmisk Mine den lille allerede har!"

„Republiken leve!" gentog Soldaterne

„Kom, Borgerinde," sagde Sergenten til Moderen.

ANDEN BOG.

Korvetten Claymore.

I.

I Foraaret 1793, paa det Tidspunkt, da Frankrig, angrebet paa én Gang paa alle sine Grænser, havde den rystende Fornøjelse at se Girondinerne blive styrtede, tildrog det, som nu skal fortælles, sig i Kanalen.

Den første Juni om Aftenen, en Times Tid før Solnedgang, gik en Korvet under Sejl i den lille øde Bugt Bonnenuit paa Jersey, i en Taage af den Slags, som er tjenlige til at flygte i, fordi det er farligt at sejle i dem. Skibet havde fransk Besætning, men hørte til den engelske Flotille, der laa som en Slags Vagtpost ved Øens Østkyst. Prins de la Tour d'Auvergne af Huset Bouillon førte Kommandoen paa den engelske Flotille, og Korvetten var bleven udsendt efter hans Ordre for at røgte et vigtigt Hverv.

Denne Korvet — „*The Claymore*“ hed den — saa' ud som et Fragtskib, men var i Virkeligheden et Orlogsskib. Den havde et Handelsfartøjs tunge og fredelige Gang, men det skulde man ikke stole paa; den var bygget med to Maal for Øje, List og Styrke; den skulde skuffe Fjenden, saa vidt det lod sig gøre, og slaas med ham, naar det ikke kunde være andet. Paa Grund af den Tjeneste, den skulde gøre den Nat, var Lasten paa Mellemdækket bleven erstattet med tredive Karonader af svær Kaliber. Hvad enten man nu ventede Storm, eller maaske snarest for at give Skibet et fredsommeligt Udseende, var disse tredive Kanoner bleven surrede, det vil sige fastgjorte indvendig med tredobbelte Kæder, med Mundingerne støttede til de lukkede Stykportes Mundingsplanker. Udefra var der ingenting at se, Korvetten var ligesom maskeret. *Claymore* var svær og buttet, men alligevel

en god Sejler; den havde det solideste Skrog i hele den engelske Marine og i Slag var den næsten lige saa god som en Fregat, skønt den kun var rigget som en Bark. Besætningen som helt og holdent var fransk, bestod af emigrerede Officerer og deserterede Matroser, lutter udsøgte Folk; der var ikke én af dem, som ikke var god Sømand, god Soldat og Royalist; de var alle opfyldte af en tredobbelt Fanatisme for deres Skib, deres Sværd og deres Konge. En halv Bataillon Marinesoldater, som i fornødent Fald kunde sættes i Land, var ogsaa om Bord.

Chefen paa Korvetten *Claymore* var en Ridder af den hellige Ludvigs Orden, Grev du Boisberthelot, en af de dygtigste Officerer i den forhenværende kongelige Flaade. Næstkommanderende var Chevalier de La Vieuville, og Philippe Gacquoil, den dygtigste Baadfører paa Jersey, var Lods.

Man fik straks Færten af, at Skibet havde noget usædvanligt for. Der var kommen en Mand om Bord, som ganske saa' ud til at være rede til at indlade sig paa et Æventyr. Det var en høj gammel Mand, rank og kraftig bygget med et strængt Ansigt. Det vilde have været vanskeligt at sige, hvor gammel han egentlig var, thi han saa' paa en Gang gammel og ung ud; han hørte til de Mænd, der, skønt de har mange Aar paa Bagen, dog staar i deres fulde Kraft, har hvide Haar og lynende Øjne, som har de fyrretyve Aars Kraft og de firsindstyves Værdighed. Da han gik om Bord paa Korvetten, var hans Kappe gaaet op, og det saas da, at han under den bar lange Benklæder, Gamachestøvler og en Gedeskindsvest, hvis silkebroderede Kødside vendte udad, den laadne Side indad, ganske som Bønderne i Bretagne plejer at gaa klædt, og for yderligere at forhøje den tilstræbte Lighed var disse Klæder slidte paa Knæerne og Albuerne, saa det saa' ud, som han havde gaaet længe med dem, og Kappen, der var af grovt Tøj, lignede en Fiskers Pjalter. Paa Hovedet havde den gamle Mand en rund, højpullet og bredskygget Hat, som den brugtes den Gang; naar Skyggen var slaaet ned, tog den, der bar den, sig ud som en Bonde, naar den var opkrampet paa den ene Side med

en Kokarde, gav den ham et krigerisk Udseende. Den gamle Mand havde Skyggen slaaet ned og ingen Kokarde paa.

Lord Balcarres, Øens Guvernør, og Prins de la Tour d'Auvergne havde selv ledsaget ham om Bord. Prinsernes hemmelige Agent, Gélambre, der i sin Tid havde været Livdrabant hos Greven af Artois, havde selv forestaaet Udstyrelsen af hans Kahyt og, skønt han selv var god Adelsmand, drevet sin Omsorg og Ærbødighed saa vidt, at han havde baaret hans Vadsæk efter ham. Da han forlod ham for at begive sig i Land igen, havde Gélambre bukket dybt for ham; Lord Balcarres havde sagt: „Lykke paa Rejsen, General!“ og Prins de la Tour d'Auvergne: „Paa Gensyn, Fætter!“

„Bonden“ var ganske vist det Kendingsnavn, Mandskabet straks havde givet Skibets Passager i deres Samtaler, men de indsaa godt, at han lige saa lidt var Bonde, som Orlogskorvetten var et Fragtfartøj.

Vinden var kun svag. *Claymore* sejlede ud fra Bonnevuit, passerede Boulay Bay og saas endnu en Stund krydse ud efter, saa blev den mindre og mindre synlig, alt som Mørket faldt paa, og forsvandt til sidst helt.

En Time senere afsendte Gélambre et Ilbud til Greven af Artois i Hertugen af Yorks Hovedkvarter med følgende Linier:

„Deres kongelige Højhed! Afrejsen har lige fundet Sted. Ingen Tvivl om et heldigt Udfald. Om otte Dage staar hele Kysten fra Granville til St. Malo i lys Lue.“

Fire Dage i Forvejen havde Repræsentanten for Marne, Prieur, der var udsendt for at røgte et Hverv ved Kysthæren ved Cherbourg, og som paa det Tidspunkt opholdt sig i Granville, modtaget følgende Depeche skrevet med samme Haand, som den ovenfor anførte:

„Borger Repræsentant! Den 1ste Juni ved Flodtid vil Orlogskorvetten *Claymore* med maskeret Batteri gaa under Sejl for at sætte en Mand i Land paa den franske Kyst. Hans Signalement er: høj, gammel, hvidhaaret, bondeklædt, aristokratiske Hænder. Jeg skal i Morgen meddele Dem nærmere Enkeltheder. Han gaar i Land den 2den om Morgenen. Varsko Krydserne, opbring Korvetten og lad Manden guillotinere.“

II.

I Stedet for at styre mod Syd efter Sainte-Catherine havde Korvetten sat Kursen mod Nord, var derpaa drejet mod Vest og derefter resolut gaaet ind i „Renden“ mellem Serk og Jersey. Der var den Gang intet Fyr paa nogen af disse to Kyster.

Solen var gaaet ned; Natten var mørkere, end den plejer at være om Sommeren, Maanen var paa Himlen, men Himlen var overtrukken med store Skyer, der mere syntes at høre Efteraaret end Sommeren til, og efter alt, hvad man kunde skønne, vilde Maanen først blive synlig, naar den berørte Horisonten og skulde til at gaa ned. Nogle Skyer hang helt ned over Havfladen og hyllede den i Taage. Alt dette Mørke begunstigede Foretagendet.

Det var Lodsens Gacquoils Mening at beholde Jersey til venstre, Guernsey til højre og saa ved en dristig Sejlad imellem Hanois og Dover at naa en eller anden Bugt paa Kysten ved St. Malo; det var en længere Vej end om ad les Minquiers, men den var sikrere, thi de franske Krydsere plejede især at holde Udkig mellem Saint-Hélier og Granville. Var Vinden gunstig, haabede Gacquoil, naar de satte alle Sejl til, at naa den franske Kyst ved Daggry.

Alt gik godt; Korvetten havde lige passeret Gros-Nez; ved Nitiden lod det til at ville kule op, og Søen gik højt, men Vinden var god og Søgangen ikke overvættes svær, om end Bølgerne af og til slog ind over Stævnen.

„Bonden“ gik med en Sømands støtte Gang rolig og alvorlig op og ned ad Dækket. Det lod ikke til, at han mærkede, at det gyngede under ham. Af og til tog han en Chokoladekage op af Vestelommen og bed et Stykke af den; til Trods for sine hvide Haar havde han alle sine Tænder. Han talte ikke med nogen, med Undtagelse af, at han nu og da sagte sagde nogle faa Ord til Kaptajnen, der hørte ærbødigt paa ham og snarere syntes at betragte ham end sig selv som Skibets Chef.

Claymore, som blev lodset med Dygtighed, sejlede ubemærket i Taagen langs Jerseys lange Nordklint holdende sig tæt op til Kysten paa Grund af det farlige Skær

Pierres-de-Lecq, som ligger midt i Sundet mellem Jersey og Serk. Gasquoil, som stod til Rors og efterhaanden varskoede for la Grève de Lecq, Gros-Ney og Plémont, lod Korvetten glide ind imellem disse Skær, ligesom paa Tærne, men sikkert som en Mand, der føler sig hjemme og kender alle Havets Krinkelkroge. Korvetten havde ingen Lanterne i Stævnen for ikke at røbe sig i disse saa omhyggelig bevogtede Farvande. Taagen var de glade ved. Da de naaede Grande-Étape, var den saa tæt, at de knapt kunde skelne Tindens høje Omrids. De hørte Klokken slaa ti i Taarnet i St. Quen, et Vidnesbyrd om, at de stadig havde Vinden agter ind. Alt gik vedblivende godt. Søen blev dog mere hul, fordi de havde la Corbière i Nærheden.

Da Klokken var lidt over ti, fulgte Grev du Boisberthelot og Chevalier de la Vieuville den bondeklædte Mand til hans Kahyt — det var Kaptajnens egen, der var bleven ham overladt. Idet han gik derind, sagde han med dæmpet Stemme: „De ved mine Herrer, at det er af Vigtighed at bevare Hemmeligheden. Tavshed lige til det bryder løs. De er de eneste her, som kender mit Navn.“

„Vi skal tage det med i Graven,“ svarede Boisberthelot.

„Jeg for mit Vedkommende,“ sagde den gamle, „siger det ikke, om jeg saa staar Ansigt til Ansigt med Døden.“

Med disse Ord gik han ind i sin Kahyt.

III.

Chefen og hans Næstkommanderende gik atter op paa Dækket og gav sig til at gaa op og ned ved Siden af hinanden.

„Nu skal det vise sig, om han er en Høvding, der duer noget,“ hviskede Boisberthelot til de La Vieuville. — „Han er i alt Fald Prins.“ — „Næsten.“ — „Adelsmand i Frankrig, men Prins i Bretagne.“ — „I Frankrig og i

Kongens Vogne er han Marquis, som jeg er Greve og De Chevalier," sagde Boisberthelot. — „Kongens Vogne er langt borte," udbrød La Vieuville; „vi kan snarere vente at komme til at køre paa Rakkerens Karre." Der blev en Pavse, saa sagde Boisberthelot: „I Mangel af Kramsfugle nej, i Mangel af en Ørn tager man en Ravn." — Jeg saa hellere, at man tog en Grib," sagde Boisberthelot. — „Ja, en med Næb og Kløer," sagde La Vieuville. — „Naa, nu faar vi se." — „Ja, det er virkelig paa Tiden, at der kommer en Høvding. Ser De, Kaptejn, jeg kender paa det nærmeste alle de baade mulige og umulige Høvdinge, baade dem fra i Gaar og i Dag og i Morgen; der er ikke en af dem, der er Stillingen voksen. I dette fordømte Vendée skal der en General til, som samtidig er noget af en Prokurator. Man maa gøre Fjenden træt og ked af det, gøre ham enhver Mølle, ethvert Krat, enhver Sten stridig, forstaa at yppe ubehagelige Kævlerier med ham, drage Fordel af alt, altid have Øjnene med sig, statuere Eksempler, hverken sove eller have Medlidenhed. Der er Helte i denne Bondehær, men der er ingen Høvidsmænd. Det duer ingen af dem til. Barberen Gaston vil jeg nu slet ikke tale om, for, Guds Død! hvad skulde det tjene til at kæmpe mod Revolutionen, og hvad Forskel var der mellem Republikanerne og os, om vi lod Adelsmænd kommandere af Parykmagere?" — „Den fordømte Revolution tager os med." — „Det er en Slags Skab hele Frankrig har faaet." — „Kun England kan kurere os for det." — „Det vil kurere os, tvivl ikke paa det, Kaptejn." — „Foreløbig ser det sort ud." — „Ja, vist, Lømler alle Vegne. Kongedømmet, hvis øverstkommanderende General er Støfflet, Hr. de Maulevriers Skovfoged, har ikke noget at misunde Republiken, der har Pache til Minister, Hertugen af Castries' Portners Søn. Sikke Mennesker, der staar overfor hinanden i denne Vendéekrig: paa den ene Side Bryggeren Santerre, paa den anden Parykmageren Gaston." — „Denne Gaston synes jeg nu alligevel slet ikke er saa ilde, min kære La Vieuville. Han gjorde ikke sine Sager daarligt i Guémenée. Han lod nok saa nydeligt tre Hundrede blaa skyde, efter at de selv havde maattet grave deres Grav." — „Naa, ja,

det vilde jeg have gjort lige saa godt som han.“ — „Det tvivler jeg min Tro ikke paa. Det vilde jeg ogsaa.“ — „Til store Krigsbedrifter kræves der Adelsskab,“ sagde La Vieuville, „dem skal der Riddersmænd til og ikke Parykmagere.“ — „Der er nu alligevel agtværdige Folk i denne tredie Stand,“ svarede Boisberthelot; „som nu for Eksempel denne Urmager Joly. Han havde været Sergent ved Regimentet Flandern, saa opkaster han sig til Høvding i Vendée, Fører for en Trup Kystmilit. Han har en Søn, der er Republikaner, og medens Faderen tjener i de hvides Rækker, tjener Sønnen i de blaas. Det kommer til Kamp, Faderen tager sin Søn til Fange og skyder ham ned.“ — „Ja, det er ikke daarligt.“ — „En royalistisk Brutus.“ — „Derfor er det nu alligevel utaaleligt at skulle lade sig kommandere af den Slags Folk.“ — „Det er lige saa galt paa den anden Side, min kære Chevalier. Vi har fuldt op af Borgerfolk, de har fuldt op af Adelsmænd. Tror De, at Sansculotterne holder af at lade sig kommandere af Grever og Marquier og Vikomter? Sig mig, har det bekræftet sig, at Dampierre er falden?“ — „Ja, Kaptejn, i Lejren ved Pamars. Han blev dræbt af en Kanonkugle.“ Boisberthelot sukkede. „Atter en af vore, som stod paa deres Side,“ sagde han. — „Lykke paa Rejsen!“ — „Og Prinsesserne, hvor er de henne?“ — „I Triest.“ — „Stadig i Triest?“ — „Ja. Aa, den Republik!“ udbrød La Vieuville. „Al den Ødelæggelsens Vederstyggelighed for saa lidt! Naar man betænker, at det er en Underbalanee paa nogle Millioner der er Skyld i den!“ — „Liden Tue kan vælte stort Læs,“ sagde Boisberthelot. — „Alt gaar skævt for os.“ — „Ja, La Rouarie er død, Du Dresnay er ikke rigtig klog. Og alle de Biskopper, hvad er det dog ikke for nogle bedrøvelige Førere. Præster, naar man trænger til Soldater.“ La Vieuville afbrød ham. „De har jo *Moniteurs* i Deres Kahyt, Kaptajn?“ — „Ja.“ — „Hvad spiller de i Paris for Tiden?“ — *Adèle og Paulin og Hulen.*“ — „Dem gad jeg nok se.“ — „De faar dem nok at se. Om en Maaned er vi i Paris — senest om en Maaned. Det sagde Windham til Mylord Hood.“ — „Men saa gaar det ikke saa ilde endda, Kaptejn.“ — „Guds Død, alt vilde gaa godt, naar blot Krigen i Bretagne blev ordentlig

Kaptejnen og Løjtnanten vilde ile ned paa Mellem-dækket, men de kunde ikke komme derned. Alle Artilleristerne kom styrtende op helt ude af sig selv.

Der var hændet noget frygteligt.

IV.

En af Batteriets Karonader, en fire og tyvepundig Kanon, havde revet sig løs.

Det er maaske det frygteligste af alt, hvad der kan ske paa Havet; intet skrækkeligere kan times et Orlogsskib i rum Sø for fulde Sejl. En Kanon, der sprænger sin Fortøjning, bliver pludselig til et overnaturligt Uhyre. Det er en Maskine, der forvandles til et Utske. Denne Masse løber paa sine Hjul, ruller som en Billardkugle, følger Skibets Slingring og Duvning, gaar, kommer, standser, synes at betænke sig, tager fat igen, farer som en Pil fra den ene Ende af Skibet til den anden, snurrer rundt, smutter bort, stejler, knuser, bryder i Stykker, dræber, ødelægger. Det er en Murbrækker, som ganske vilkaarlig hamrer løs paa en Mur, og føj saa hertil, at Murbrækkeren er af Jærn og Muren af Træ. Det er Materien, der er gaaet over til at blive fri, det er, som om denne Slave fra Evighed af hævner sig; det er, som om den Ondskab, der er i de saakaldte livløse Ting, pludselig bryder løs, som om den taber Taalmodigheden og tager en sælsom og skummel Hævn. Intet er mere ubønhørligt end de livløse Tings Forbitrelse. Denne rasende Kolos gør Spring som en Panter og er tung som en Elefant, smidig som en Mus, ihærdig som Skovhuggerens Øxe, uberegnelig som en Styrtesø, som det takkede Lyn og tavs som Graven. Den vejer Tusinder af Pund og hopper som en Bold. Det er som Hvirvler, der pludselig bevæger sig i lige Linier. Og hvad er der at gøre? hvorledes skal man faa Bugt med den? En Storm hører op, en Cyklon driver over, en Vind lægger sig, en Mast, der knækker, erstattes af en anden, en Oversvømmelse skaffer sig Afløb, en Ildebrand slukkes, men hvad skal

Stykporten, Kanonen var faret tilbage og havde sprængt Kæden og rullede nu paa den forfærdeligste Maade om paa Mellemdækket.

Da Fortøjningen brast, var Konstablerne i Batteriet, nogle i Grupper, andre spredte, sysselsatte med de Arbejder, Søfolk plejer at udføre, naar de venter Ordre til at gøre klart Skib til Slag. Kanonen, som Slingringen satte Fart i, slog et Hul i denne Klynge og knuste straks fire Mand, derpaa skar den, da den kastedes tilbage af Skibets Rullen, en femte Stakkel midt over og tørnede paa Bagbordssiden mod en anden af Batteriets Kanoner, som den gjorde ubrugelig. Det var Grunden til det Angstskrig, de havde hørt oppe paa Dækket. Alle styrtede hen til Trappen, et Øjeblik efter var Batteriet tomt. Den vældige Kanon var overladt til sig selv, den var baade sin egen og Korvettens Herre og kunde gøre, hvad den vilde. Hele denne Besætning, som plejede at le i Kampens Stund, skælvede nu. Det er umuligt at skildre den Forfærdelse, der herskede.

Kaptejn Boisberthelot og Løjtnant La Vieuville, som dog begge var modige Mænd, var bleven staaende oppe ved Trappen og saa maalløse, blege og uden at vide, hvad de skulde gribe til, ned paa Mellemdækket. Saa var der en, der stødte dem til Side med Albuen og gik ned.

Det var deres Passager, „Bonden,“ den Mand, de for et Øjeblik siden havde talt om.

Da han var kommen ned til Foden af Trappen, standsede han.

V.

Kanonen rullede frem og tilbage. Skibslanternen, der hang og svajede i Batteriets Forstævn, gjorde dette Syn endnu mere svimlende ved at kaste Lys og Skygge over det. Kanonens Form udviskedes under dens voldsomme

i Skibsklædningen blev flere og flere, og Korvetten begyndte at tage Vand ind.

Den gamle Passager lignede en Billedstøtte, som han stod der ved Foden af Trappen. Han saa' alvorlig paa al den Ødelæggelse. Han rørte sig ikke; det syntes umuligt at gaa et Skridt der nede. Hver af Kanonens Bevægelser var som en Indledning til Skibets Forlis; om nogle Øjeblikke var det uundgaaeligt. Enten maatte de gaa under eller faa gjort en Ende paa dette Uvæsen. Der maatte gøres noget; men hvad? Det galdt om at standse dette forfærdelige vanvittige Væsen, om at faa Tag i dette Lyn, om at binde denne Tordenkile.

„Tror De paa Gud?“ spurgte Boisberthelot La Vieuville. — „Ja — nej — jo somme Tider,“ svarede Chevalieren. — „Naar det stormer?“ — „Ja, og i Øjeblikke som dette.“ — „Der er virkelig ingen andre end Gud, der kan redde os her,“ sagde Boisberthelot.

Alle tav, og Kanonen vedblev med sit forfærdelige Bulder og Brag. Udefra besvarede Havet Kanonens Stød med Styrtseer imod Skibets Side. Det var som to Hammers, der skiftedes.

Pludselig saa' man en Mand i denne utilgængelige Cirkus, hvor den løsslupne Kanon sprang omkring. Det var ham, der var Skyld i Ulykken, Konstablen, der havde Tilsyn med Kanonen. Han havde voldt Ulykken, nu vilde han raade Bod paa den. Han havde en Haandspage i den ene Haand, en Talje med Løbeknude i den anden. Han var sprunget gennem Lugen ned paa Mellemdækket.

Saa begyndte der et vildt, titanisk Skuespil, en Kamp imellem Kanonen og Kanoneren, en Kamp imellem Materie og Aand, en Kamp imellem en livløs Ting og et Menneske.

Manden havde taget Stade i en Krog og ventede der med Spaden og Taljen i sine knyttede Hænder, med Ryggen lænet imod en svær Bjælke og støttende saa fast paa sine Ben, som om det var to Stolper af Staal, bleg, rolig, som om han var groet fast til Dækket. Han ventede paa, at Kanonen skulde komme tæt forbi ham.

Han kendte sin Kanon, og han syntes, at den maatte kende ham. Han havde længe levet sammen med den. Hvor tit havde han ikke stukket Haanden i dens Gab.

hvirvlede vanvittigt omkring Kanonen og gjorde dens Spring saa meget mere skrækindjagende. Skruen holdt den fast som en knyttet Næve, og denne Kæde mange-doblede som en Jærnpisk i en Broncenæve Murbrækkerens Stød. Den gjorde Kampen endnu vanskeligere.

Men Manden kæmpede alligevel. Undertiden var det endogsaa ham, der gik angrebsvis tilværks. Han krøb med Spagen og Taljen i Hænderne langs Skibssiden, og Kanonen syntes at forstaa ham og flygtede, som om den anede en Snare.

Sligt kan ikke blive længe ved. Kanonen syntes pludselig at sige til sig selv: „Naa, vi maa have en Ende paa det!“ og standsede. Man kunde mærke, at Enden var nær. Kanonen syntes at have eller havde, thi den stod for alles Bevidsthed som et levende Væsen, fattet en grim Plan. Den styrtede pludselig ind paa Kanoneren; denne sprang til Side, lod den fare forbi og raabte leende til den: „Om igen!“ Den knuste som i Raseri en Kanon paa Bagbordssiden, saa kastede den sig atter over i Styrbord efter Manden, som atter slap fra den. Den knuste tre Kanoner i det Stød. Derpaa vendte den ligesom i Blinde og uden at vide, hvad den gjorde, Ryggen til Manden, rullede fra Agterstavnen til Forstavnen og slog et Hul i denne. Manden var flygtet hen til Foden af Trappen nogle Skridt fra den gamle; han holdt sin Haandspage fældet som en Lanse. Kanonen syntes at se det, og uden at gøre sig den Ulejlighed at vende sig, styrtede den ind paa Manden med et Øksehugs Hurtighed. Manden, der trykkede sig op imod Skibets Side, var fortabt. Hele Besætningen udstødte et Skrig.

Men den gamle Passager, som hidtil ikke havde rørt sig af Pletten, var styrtet frem endnu hurtigere end Uhyret. Han havde snappet en Pakke falske Seddelpenge, og med Fare for at blive knust lykkedes det ham at kaste den ind imellem Kanonens Hjul. Denne afgørende og farlige Bevægelse kunde ikke have været foretaget med større Sikkerhed og Nøjagtighed, end han lagde for Dagen. Pakken gjorde sin Virkning. En lille Sten kan bremse en Klippeblok, en Gren holde en Lavine tilbage. Kanonen vaklede, og i det samme stak Kanoneren sin Haandspage

ind imellem Egerne paa et af Baghjulene. Kanonen stand-sede og hældede. Manden brugte sin Spage som Løfte-stang; den tunge Masse væltede med et Brag som en Klokke, der styrter ned, og drivende af Sved kastede han sig over den og slog Taljens Løbeknude om det fældede Uhyres Malmhals.

Kampen var forbi. Mennesket havde sejret, Myren havde faaet Bugt med Mastodonten, Pygmæen havde lagt Lynet i Lænker.

Soldaterne og Matroserne klappede i Hænderne. Hele Besætningen ilede til med Tove og Kæder, og et Øjeblik efter var Kanonen surret fast.

Kanoneren gjorde Honnør for Passageren. „De har frelst mit Liv, Herre“, sagde han.

Den gamle var atter fuldkommen rolig og svarede ikke.

VI.

Mennesket havde sejret, men man kunde ogsaa sige, at Kanonen havde sejret. Det umiddelbart forestaaende Skibbrud var undgaaet, men derfor var Korvetten ingen-lunde frelst. Den Skade, den havde lidt, syntes uoprette-lig. Der var slaaet fem Huller i Skroget, af hvilke et i Forstavnen var meget stort. Batteriet var blevet saa med-taget, at det nu kun havde ni brugbare Kanoner. Skibet tog Vand ind; man maatte straks i Lag med at reparere og sætte Pumperne i Gang. Mellemdækket frembød et forfærdeligt Skue. En rasende Elefants Bur kan ikke være mere ødelagt.

Hvor nødvendigt det end var for Korvetten at undgaa at blive opdaget, var det endnu nødvendigere ufortøvet at søge Redning. Man maatte lyse op paa Dækket med nogle Lygter, som man anbragte hist og her i det op-staaende.

Imedens hele denne rystende Tildragelse stod paa og Besætningen var optagen af denne Kamp paa Liv og Død, havde man imidlertid ikke haft Rede paa, hvad der gik

idet han pegede paa Kanoneren, der straaled over hele Ansigtet: „Skyd saa den Mand.“ Jublen blev afløst af Forbavselse; midt under den Gravstilhed, der herskede, hævede den gamle saa atter Stemmen og sagde: „En Forsømmelighed har bragt Skibet i Fare. Det er maaske fortabt. At være paa Havet er at staa over for Fjenden. Et Skib under Sejl er det samme som en Hær, der leverer et Slag. Stormen holder sig skjult, men den lurder stadig; hele Havet er et Baghold. Enhver Fejl, der begaas over for Fjenden, straffes med Døden; den Slags Fejl kan ikke sones. Modet bør belønnes, Forsømmeligheden bør straffes.“

Disse Ord faldt langsomt, alvorligt, med en vis ubønhørlig Afmaalthed, som Øksehug paa en Eg. Den gamle kastede et Blik paa Soldaterne og tilføjede: „Gør, som jeg har sagt.“ Manden med St. Ludvigskorset paa Brystet bøjede Hovedet.

Paa et Tegn af Grev du Boisberthelot gik to Matroser ned paa Mellemdækket og kom tilbage med Liglagenet. Skibspræsten, der, lige siden Skibet lettede, havde holdt Bøn i sit Lukaf, fulgte med dem. En Sergent kommanderede tolv Soldater frem og opstillede dem i to Rækker, seks i hver. Kanoneren gik uden at sige et Ord ind imellem dem. Præsten gik med Krucifikset i Haanden hen og stillede sig ved Siden af ham. „Marche!“ kommanderede Sergenten. Pelotonen gik med langsomme Skridt hen imod Forstævnen. De to Matroser med Liglagenet fulgte med.

Der blev en uhyggelig Stilhed paa Korvetten. I det fjærne hørtes en Orkans Brusen. Et Øjeblik efter lød der et Knald og saas et Glimt i Mørket; derpaa blev alt stille, og man hørte et Plump, som naar et Legeme falder i Vandet.

Den gamle Passager stod stadig med Ryggen op ad Stormasten, med Armene over Kors og hensunken i Tanker.

Boisberthelot pegede hen paa ham og hviskede til La Vieuville:

„Vendée har en Høvding!“

VII.

Men hvorledes skulde det gaa med Korvetten? Skyerne, som hele Natten havde blandet sig med Bølgerne, havde nu omsider sænket sig saa dybt, at Horisonten var helt forsvunden, og at hele Havet var som hyllet i en Kappe. Alt var Taage. Det er altid en farlig Stilling at befinde sig i, selv for et Skib i god Stand. Og til Taagen kom saa yderligere den svære Søgang.

Man havde benyttet Tiden; man havde lettet Korvetten ved at kaste alt over Bord, hvad man kunde rømme ud efter den Ødelæggelse, Kanonen havde anrettet, de ukampdygtige Kanoner, de knuste Lavetter, de løsrevne eller splintrede Spanter, Træ- og Jærnstumper. Man havde aabnet Stykportene og sænket Ligene i Havet indhyllede i Presenninger.

Men Havet begyndte at blive uudholdeligt. Ikke fordi det truede med Storm, det lod tværtimod til, at den Orkan, der brusede bag Horisonten, tog af, og Vinden drejede om i Nord; men Søen gik stadig meget højt, og ilde medtagen, som Korvetten var, kunde den daarlig modstaa Stødene, og den høje Søgang kunde blive skæbnesvanger for den.

Gacquoil stod tankefuld ved Roret. De, der fører Kommandoen til Søs, har for Skik at gøre gode Miner til slet Spil. La Vieuville, der hørte til de Mennesker, som bevarer deres gode Humør, selv naar det gaar haardt til, gik hen til ham. „Naa, Lods“, sagde han, „Orkanen bliver borte. Det blev ikke til noget med den Nysen. Vi klarer os. Vi faar god Vind.“ — „Har man Vind, har man ogsaa Søgang,“ svarede Gacquoil alvorlig, hverken leende eller forknytt; saadan er Sømanden. Hans Svar var alt andet end beroligende. Naar et Skib, som tager Vand ind, har Søgang, betyder det, at det snart vil fyldes. Gacquoil havde understreget denne Spaadom ved at rynke Panden. Maaske havde Vieuville efter Historien med Kanonen og Kanoneren noget for tidlig givet sig til at tale i en næsten gemytlig og letsindig Tone. Der er Ting, som bringer Ulykke, naar man er i rum Sø. Havet er hemmeligheds-

den mere rullede end sejlede og lod Strømmen drive sig, som den vilde.

Det ulykkessvangre Skær Les Minquiers var den Gang endnu farligere end nu. Flere af Taarnene paa dette Afgrundens Kastel er faldne for Havets stadige Underminering; Skærenes Form forandres. Paa den Tid var det at løbe paa Les Minquiers det samme som at forlise. Hvad Krydserne angaar, saa var det den Cancale-Eskadre, som senere blev navnkundig under Kaptejn Duchesnes Kommando.

Stillingen var kritisk. Korvetten var, uden at de vidste af det, medens Kanonen var løs, kommen ud af sin Kurs og havde mere styret ad Granville end ad St. Malo til. Selv om den havde kunnet manøvrere og sætte Sejl til, spærrede Les Minquiers den Tilbagevejen til Jersey, og Krydserne spærrede den Vejen til Frankrig. Storm var det for Resten ikke, men Søgang var der, som Lodsens havde sagt. Havet, over hvilket der kulede en skrap Vind, og som brødes paa klippefuld Grund, gik højt.

Havet røber altid straks, hvad det vil. Det rykker frem og rykker tilbage, det gør Begyndelsen til at lave en Storm, men lader det ikke blive til noget; det truer med en Afgrund, men gør ikke Alvor af Truslen; det truer i Nord og slaar til i Syd. Hele Natten igennem havde Korvetten haft Taage og frygtet Orkanen; nu havde Havet gjort deres Frygt til Skamme, men paa én frygtelig Maade; det havde forgøglet dem Stormen og gjort Skæret til Virkelighed. Skibbrud var og blev det, men under en anden Form. Og til Undergangen i Brændingerne kom saa yderligere Undergang i Kamp. Den ene Fjende supplerede den anden.

La Vieuville raabte, stadig med sin modige Latter: „Skibbrud her og Slag dèr. Paa begge Sider en Chance lig Nul.“

VIII.

Korvetten var saa godt som et Vrag. I det sparsomme blege Lys, over de mørke Skyer, over Horisontens forvirrede Sitren, over Havets hemmelighedsfulde Bølger var der noget højtideligt, som mindede om Graven. Bortset fra Vindens fjendtlige Pust var alt stille. Paa Klipperne var der intet, som rørte sig, paa Skibene ikke heller. Man kunde fristes til at holde det hele for en Drøm; Sagnene fortæller om saadanne Drømmesyner.

Grev du Boisberthelot gav med dæmpet Stemme La Vieuville en Ordre; denne gik ned i Batteriet, hvorpaa Kaptajnen tog sin Kikkert og gik agter ud og stillede sig ved Siden af Lodsens.

Alle Gacquoils Bestræbelser gik ud paa at holde Korvetten paa ret Køl, thi fik Vinden og Havet Lejlighed til at angribe den fra Siden, vilde den ufejlbarlig kæntré.

„Hvor er vi, Lods?“ — „Ved Les Minquiers.“ — „Paa hvilken Side?“ — „Paa den farlige.“ — „Hvordan er Bunden?“ — „Blindskær.“ — „Kan man lægge sig for Anker?“ — „Man kan altid dø,“ svarede Lodsens. Kaptajnen rettede Kikkerten mod Vest og undersøgte Les Minquiers; derpaa vendte han sig mod Øst og saa paa Skibene. Lodsens vedblev som om han talte til sig selv: „Det er Les Minquiers. Der holder Lattermaagen og den store Hættemaage Rast, naar de kommer fra Holland.“ Imidlertid havde Kaptajnen talt Skibene. Der var otte, i Midten en Tredækker. „Kender De de Skibe?“ spurgte Kaptajnen. — „Ja vel.“ — „Hvad er det for Skibe?“ — „Det er Eskadren.“ — „Den franske?“ — „Ja.“ — „Er det hele Eskadren?“ — „Nej, ikke den hele; de andre otte Skibe krydser rundt omkring langs Kysten og holder Udkig.“ — „En Tredækker, to Fregatter af første Rang og fem af anden,“ mumlede Kaptajnen. „Det er gode Skibe. Se rigtig paa Tredækkeren, Lods,“ vedblev han, idet han rakte Gacquoil sin Kikkert. „Det er *le Côte-d'Or*, Kaptajn.“ — „Ja, de har døbt den om. Den hed før *États de Bourgogne*. Nyt Skib. Hundrede og otte og tyve Kanoner.“ Han tog en Notitsbog op af Lommen og

Kuglemaaleren op, skønt det var lovlig sent at bestemme Kalibrene, men man havde ikke forudset, at der kunde hænde saa meget, som der var hændet. Hver Matros fik en Patrontaske og stak et Par Pistoler og en Dolk i Bæltet. Man lagde Økser og Dræg til Rette; man gjorde Magasinerne med Karduser og Kugler klare. Hver Mand indtog sin Post. Alt dette gik for sig, uden at nogen sagde et Ord, det var, som om man befandt sig i en døendes Værelse. Alt gik hurtig, men forstemt.

Saa blev Korvetten fortøjet med Spring. Den havde seks Ankere som en Fregat, man lod dem falde alle seks. De ni Karonader, der endnu var tjenstdygtige, blev bragt i Batteri, alle paa samme Side, den der vendte mod Fjenden.

Eskadren havde ikke mindre stilfærdigt foretaget sine Manøvrer. De otte Skibe dannede nu en Halvkreds, hvis Korde dannedes af Les Minquiers. *Claymore*, der var indesluttet i denne Halvkreds og holdtes fast af sine Ankre, havde Skæret, det vil sige Skibbrudet i Ryggen, Det var som et Kobbelt Hund, der omringer et Vildsvin, uden at give Hals, blot visende Tænder. Paa begge Sider syntes man at afvente, hvad der vilde ske.

JX.

Passageren havde ikke forladt Dækket. Han iagttog alt uden at fortrække en Mine.

Boisberthelot traadte hen til ham. „General,” sagde han, „vi er færdige med vore Forberedelser. Vi klamrer os til vor Grav og agter ikke at slippe Taget. Vi har kun to Ting at vælge imellem, enten maa vi overgive os til Fjenden eller gaa til Bunds i Brændingerne. At slaas er bedre end at lide Skibbrud. Jeg vil hellere skydes end drukne; naar jeg skal dø foretrækker jeg Ild for Vand. Men at dø er kun vor Sag, ikke Deres. De er den Mand, Prinserne har valgt, De har en stor Opgave, at lede Krigen i Vendée. Gaar De til Grunde, gør Kongedømmet det

